प्रश्न–पत्र की योजना

कक्षा – **वरिष्ठोपाध्याय**
विषय – जैनदर्शनम्
अवधि – 3 घण्टे 15 मिनट पूर्णांक – 80

1. उद्देश्य हेतु अंकभार –

क्र.सं.	उद्देश्य	अंकभार	प्रतिशत
1.	ज्ञान	22	27.50 %
2.	अवबोध	22	27.50 %
3.	अभिव्यक्ति	18	22.50 %
4.	मौलिकता	18	22.50 %
	योग	80	100 %

2. प्रश्नों के प्रकारवार अंकभार –

क्र. सं.	प्रश्नों का प्रकार	प्रश्नों की संख्या	अंक प्रति प्रश्न	कुल अंक प्रतिशत	प्रतिशत प्रश्नों का	संभावित समय
1.	वस्तुनिष्ठ	12	1	12.00	24.00	25
2.	अतिलघूत्तरात्मक	18	1	18.00	36.00	45
3.	लघूत्तरात्मक	13	2	26.00	26.00	45
4.	दीर्घउत्तरीय प्रश्न	4	3	12.00	08.00	30
5.	निबंधात्मक	3	4	12.00	06.00	50
	योग	50		80	100.00	195

3. विषय वस्तु का अंकभार –

क्र.सं.	विषय वस्तु	अंकभार	प्रतिशत
1	प्रमाण–सामान्य–प्रकाशः	20	25.00
2	प्रत्यक्षप्रकाशः	20	25.00
3	परोक्षप्रकाशः	40	50.00
		80	100%

प्रश्न–पत्र ब्ल्यू प्रिन्ट

कक्षा – 12 विषय :– जैनदर्शनम् पूर्णांक – 80

क्र. सं.	उद्देश्य इकाई/उप इकाई	ज्ञान					अवबोध					ज्ञानोपयोग/अभिव्यक्ति					कौशल/मौलिकता					योग
		वस्तुनिष्ठ	अति.लघु	लघु उत्तरात्मक	दीर्घ उत्तरीय	निबन्धात्मक	वस्तुनिष्ठ	अति.लघु	लघु उत्तरात्मक	दीर्घ उत्तरीय	निबन्धात्मक	वस्तुनिष्ठ	अति.लघु	लघु उत्तरात्मक	दीर्घ उत्तरीय	निबन्धात्मक	वस्तुनिष्ठ	अति.लघु	लघु उत्तरात्मक	दीर्घ उत्तरीय	निबन्धात्मक	
1	प्रमाण–सामान्य–प्रकाशः	4(4)	2(2)					3(3)	8(4)											3(1)		20(14)
2	प्रत्यक्षप्रकाशः	2(2)	1(1)					1(1)					1(1)	8(4)						3(1)	4(1)	20(11)
3	परोक्षप्रकाशः	6(6)	3(3)	4(2)				4(4)	6(3)				3(3)		6(2)						8(2)	40(25)
		12(12)	6(6)	4(2)				8(8)	14(7)				4(4)	8(4)	6(2)					6(2)	12(3)	80(50)

विकल्पों की योजना :– 21, 22 व 23 में एक आंतरिक विकल्प है। नोटः– कोष्ठक में बाहर की संख्या अंकों की तथा भीतर प्रश्नों की द्योतक है।

हस्ताक्षर

प्रश्न–पत्र–योजना

कक्षा – **वरिष्ठोपाध्यायः**
विषयः – जैनदर्शनम्
अवधिः – 3 घण्टे 15 मिनट (सपाद होरात्रयम्) पूर्णांकाः – 80

1. उद्देश्यानाम् अंकभारः

क्र.सं.	उद्देश्यम्	अंकभारः	प्रतिशतम्
1.	ज्ञानम्	22	27.50 %
2.	अवबोधः	22	27.50 %
3.	अभिव्यक्तिः	18	22.50 %
4.	मौलिकता	18	22.50 %
योग		80	100 %

2. प्रश्नानां प्रकारानुसारम् अंकभारः –

क्र. सं.	प्रश्नानां प्रकाराः	प्रश्नानां संख्याः	प्रतिप्रश्नम् अंकाः	कुलांकाः%	प्रश्नानां प्रतिशतम्	सम्भाविताः समयः
1.	वस्तुनिष्ठ–प्रश्नाः	12	1	12.00	24.00	25
2.	अतिलघूत्तरात्मक–प्रश्नाः	18	1	18.00	36.00	45
3.	लघूत्तरात्मक–प्रश्नाः	13	2	26.00	26.00	45
4.	दीर्घोत्तरीय–प्रश्नाः	4	3	12.00	08.00	40
5.	निबंधात्मक–प्रश्ना	3	4	12.00	06.00	40
"	योगः	50		80	100.00	195

3. विषयवस्तूनाम् अंकभारः –

क्र.सं.	विषयवस्तूनि	अंकभारः	प्रतिशतम्
1	प्रमाण–सामान्य–प्रकाशः	20	25.00
2	प्रत्यक्षप्रकाशः	20	25.00
3	परोक्षप्रकाशः	40	50.00
		80	100%

प्रश्न–पत्रस्य नीलपत्रम्, (ब्ल्यू प्रिन्ट)

कक्षा – वरिष्ठोपाध्यायः विषयः– जैनदर्शनम् पूर्णांकाः– 80

क्र. सं.	उद्देश्यम् विधाः/उप विधाः	ज्ञानम्					अवबोधः					ज्ञानोपयोगः/अभिव्यक्तिः					कौशलम्/मौलिकता					योगः
		वस्तुनिष्ठः	अति.लघुः	लघूत्तरात्मकः	दीर्घोत्तरीयः	निबन्धात्मकः	वस्तुनिष्ठः	अति.लघुः	लघूत्तरात्मकः	दीर्घोत्तरीयः	निबन्धात्मकः	वस्तुनिष्ठः	अति.लघुः	लघूत्तरात्मकः	दीर्घोत्तरीयः	निबन्धात्मकः	वस्तुनिष्ठः	अति.लघुः	लघूत्तरात्मकः	दीर्घोत्तरीयः	निबन्धात्मकः	
1	प्रमाण–सामान्य–प्रकाशः	4(4)	2(2)					3(3)	8(4)											3(1)		20(14)
2	प्रत्यक्षप्रकाशः	2(2)	1(1)					1(1)					1(1)	8(4)						3(1)	4(1)	20(11)
3	परोक्षप्रकाशः	6(6)	3(3)	4(2)				4(4)	6(3)				3(3)		6(2)						8(2)	40(25)
		12(12)	6(6)	4(2)				8(8)	14(7)				4(4)	8(4)	6(2)					6(2)	12(3)	80(50)

विकल्प–योजना :– 21, 22,23 प्रश्नेषु एक आंतरिकविकल्पः अस्ति। अवधेयम्– कोष्ठकात् बहिः संख्या अंकबोधिका आंतरिकसंख्या च प्रश्नबोधिका।

हस्ताक्षरम्

No of Question :- 23

No of Printing pages :-

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2023

जैनदर्शनम्, कोड–52

समय : 3:15 घण्टे पूर्णांक : 80

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

1. परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामांकाः अनिवार्यतः लेख्याः।
2. सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः।
3. सर्वेषां प्रश्नानामुत्तरण्युत्तरपुस्तिकायामेव लेखनीयानि।

.

4. येषु प्रश्नेषु आन्तरिकभागाः सन्ति, ते सर्वे भागाः एकत्र एव लेखनीयाः।
5. सर्वे प्रश्नाः संस्कृतमाध्यमेन उत्तरणीयाः।

मॉडल प्रश्नपत्र (आदर्शप्रश्नपत्रम्)
वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2023
जैनदर्शनम्, कोड–52

समय : 3:15 घण्टे पूर्णांक : 80

1. वस्तुनिष्ठप्रश्नाः–

(i) न्यायदीपिकाग्रन्थस्य कर्तुः नाम किम् ? 1

(अ) आचार्य माणिक्यनन्दिः (ब) अभिनव धर्मभूषणयतिः

(सं) आचार्य पूज्यपादः (द) आचार्य कुन्दकुन्दः

(ii) किं प्रमाणम् ? 1

(अ) मिथ्याज्ञानम् (ब) सम्यग्ज्ञानम्

(स) केवलज्ञानम् (द) आत्मज्ञानम्

(iii) अविसंवादि ज्ञानं प्रमाणं केन उक्तम् ? 1

(अ) बौद्धेन (ब) नैयायिकेन

(स) भाट्टेन (द) प्रभाकरीयेन

(iv) नैयायिकानुसारं प्रमाणलक्षणं किम् ? 1

(अ) प्रमाकरणं प्रमाणम् (ब) सम्यग्ज्ञानं प्रमाणम्

(स) अनुभूतिः प्रमाणम् (द) अनधिगततथाभूतार्थनिश्चायकं प्रमाणम्

(v) "संशयो हि निर्णय विरोधी नत्वग्रहः" कस्मिन् ग्रन्थे उक्तम् ? 1

(अ) परीक्षामुखे (ब) न्यायदीपिका ग्रन्थे

(स) राजवार्तिकभाष्ये (द) प्रमेयकमल मार्तण्डे

(vI) "अर्हन् एव सर्वज्ञो भवितुमर्हति" कथम् ? 1

(अ) सदोषत्वात् (ब) निर्दोषत्वात्

(स) व्यवहारत्वात् (द) मुक्तत्वात्

(vii) "अविशद प्रतिभासं" कस्य लक्षणम् ? 1

(अ) प्रमाणस्य (ब) प्रत्यक्षस्य

(सं) लक्षणस्य (द) परोक्षस्य

(VIII)'' यथा" स देवदत्तः " कस्य उदाहरणमस्ति ? 1

(अ) स्मृतेः (ब) प्रत्यभिज्ञानस्य

(स) व्याप्तेः (द) अनुमानस्यः

(ix) शक्यमभिप्रेत्तमप्रसिद्ध किम् ? 1

(अ) प्रमाणम् (ब) साधनम्

(स) लक्षणम् (द) साध्यम्

(x) परोपदेशमपेक्ष्य यत्साधनात्साध्य विज्ञानं तत् किम् ? 1

(अ) अनुमानम् (ब) परार्थानुमानम्

(स) स्वार्थानुमानम् (द) प्रत्यभिज्ञानम्

(XI) पक्षसपक्षविपक्षवृत्ति :किम् ? 1

(अ) असिद्धः (ब) विरुद्धः

(स) अनैकान्तिकः (द) अकिञ्चितकरः

(XII) आप्तवाक्यनिबन्धनमर्थज्ञानं किम् ? 1

(अ) आगमः (ब) उपनयः

(सं) निगमनम् (द) प्रमाणम्

2 रिक्तस्थानानि पूरयत

(i) यथा दण्डः पुरुषस्य इति .... लक्षणस्य दृष्टान्तं विद्यते। 1

(ii) परिचितस्वग्रामतटाकजलादिः ....। 1

(iii) प्रत्यक्षलक्षणं प्राहुः .... मञ्जसा। 1

(iv) प्रागनुभूतवस्तु विषया ....। 1

(v) साध्यसन्देहापनोदार्थं..........................वचनम् । 1

(vi) सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राणि 1

3 अतिलघूत्तरात्मकप्रश्नाः 1

(i) बालाः कतिविधः प्रोक्तः ? 1

(ii) कोऽयमभ्यस्तो विषयः ? 1

(iii) प्रभाकरीयप्रमाणस्य प्रमाणलक्षणं किम् ? 1

(iv) देशतो विशदं किम् ? 1

(v) सर्वद्रव्यपर्यायविषयः कः ?

(vi) तदित्याकाराप्रागनुभूतवस्तुविषया का ? 1

(vii) साध्यसाधनसम्बन्धाज्ञाननिवृत्तिरूपेहिफले साधकतमः कः ? 1

(viii) अनुमानं कतिविधम् ? 1

(ix) धूमवत्वादग्निमत्वे साध्ये पर्वतः "इति कस्य धर्मिणः दृष्टान्तः ? 1

(x) के हेत्वाभासाः ? 1

(xi) उदाहरणलक्षणरहित उदाहरणवदवभासमानः कः ? 1

(XII) साधनवत्तया पक्षस्य दृष्टान्तसाम्यकथनं किम् ? 1

खण्ड – ब

4. का परीक्षा ? 2

5. कः संशयः ? 2

6. किमिदं प्रमाणस्य प्रामाण्यं नाम ? 2

7. कुमारिलभट्टीयमतानुसारेण प्रमाणस्य लक्षणं किम् ? 2

8. का नाम योग्यता ? 2

9. किं मुख्यप्रत्यक्षम् ? 2

10. कः सर्वज्ञः ? 2

11. अरहन्तः एव केवलज्ञान युक्तं कथम् ? 2

12. का स्मृतिः ? 2

13. कः तर्कः ? 2

14. स्वार्थानुमानस्य त्रीण्यङ्गानि कानि ? 2

15. कः आप्तः ? 2

16. कः आगमः ? 2

खण्ड– स

17. कयोश्चिद् द्वयोः स्वरूपं विवेचयत। 1½+1½ = 3
(क) विपर्ययः (ख) अनध्यवसायः (1) उद्देशः

18. कयोश्चिद् द्वयोः स्वरूपं लिखत । 1½+1½ = 3

(क) धारणा (ख) सांत्यव्यावहारिकम् (ग) पारमार्थिकम्

19. कयोश्चिद् द्वयोः विवेचनं कुरुत। 1½+1½ = 3

(क) विजिगीषुकथा (ख) वीतरागकथा (ग) साधनम्

20. कयोश्चिद् द्वयोः विवेचनं कुरुत! 1½+1½ = 3

(क) असिद्धः ((9) विरुद्धः (51) अनैकान्तिकः

21. आर्हत्मतानुसारं प्रत्यक्षप्रमाणस्य स्वरूपं विलिख्य सविस्तरं 4

भेदाः अपि निरूपणीयाः।

अथवा

सर्वज्ञसिद्धिः कार्या ।

22. सप्तभङ्गेः स्वरूपं महत्त्वञ्च प्रतिपादयत। 4

अथवा

हेतोः भेदप्रभेदान् लिखत ।

23. विजिगीषुकथा प्रतिज्ञा हेतु रूप द्वयस्य सार्थक्यं सयुक्तिकं साधयत । 4

अथवा

हेत्वाभासस्य स्वरूपं विलिख्य तस्य भेदान् निरूपयत।